

***Cinsel Yolla Bulaşan
Enfeksiyonlar Çalışma Grubu***

***Klinik Viroloji Çalışma
Grubu***

**1 Aralık Dünya AIDS Günü
Sloganımız “HIV Salgınıını
Sonlandırmak”**

HIV/AIDS Çalıştaylarından Yansımalar

Rabia Can Sarınoğlu

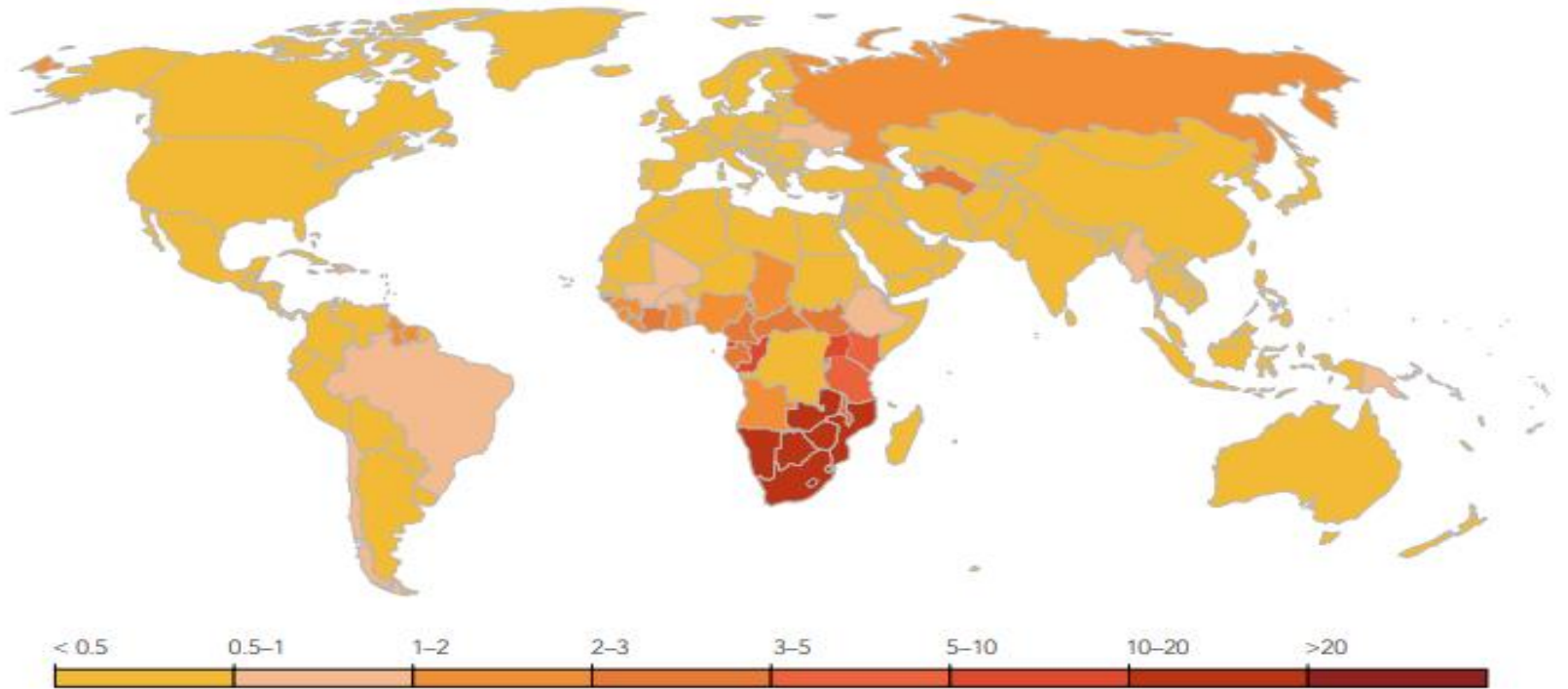
Marmara Üniversitesi Pendik Eğitim ve Araştırma Hastanesi

- Dünyada 37.7 milyon (30.2-45.1) insan ve
- 15-49 yaş arasında tahimini dünya nüfusunun %0,8 (0,6-0,9) HIV ile yaşıyor.
- 680.000 (480.000-1.000.000) kişi HIV ile ilişkili nedenlerden dolayı hayatını kaybetmiş ve
- 1.5 milyon(1- 2 milyon) yeni HIV ile enfeksiyon oluşmuştur.
- HIV/AIDS önemli bir küresel halk sağlığı sorunu olmaya devam ediyor.

- Africa en ciddi etkilenen bölge:
  - Her 25 kişiden biri (%4.1)
  - Tüm dünyada HIV ile yaşayanların yaklaşık 2/3ü

FIGURE 0.1 | HIV PREVALENCE AMONG ADULTS (AGED 15–49 YEARS), GLOBAL, 2020

Source: UNAIDS special analysis, 2021.

Note: Data includes 244 countries and territories.

SAYILAR: TÜRKİYE

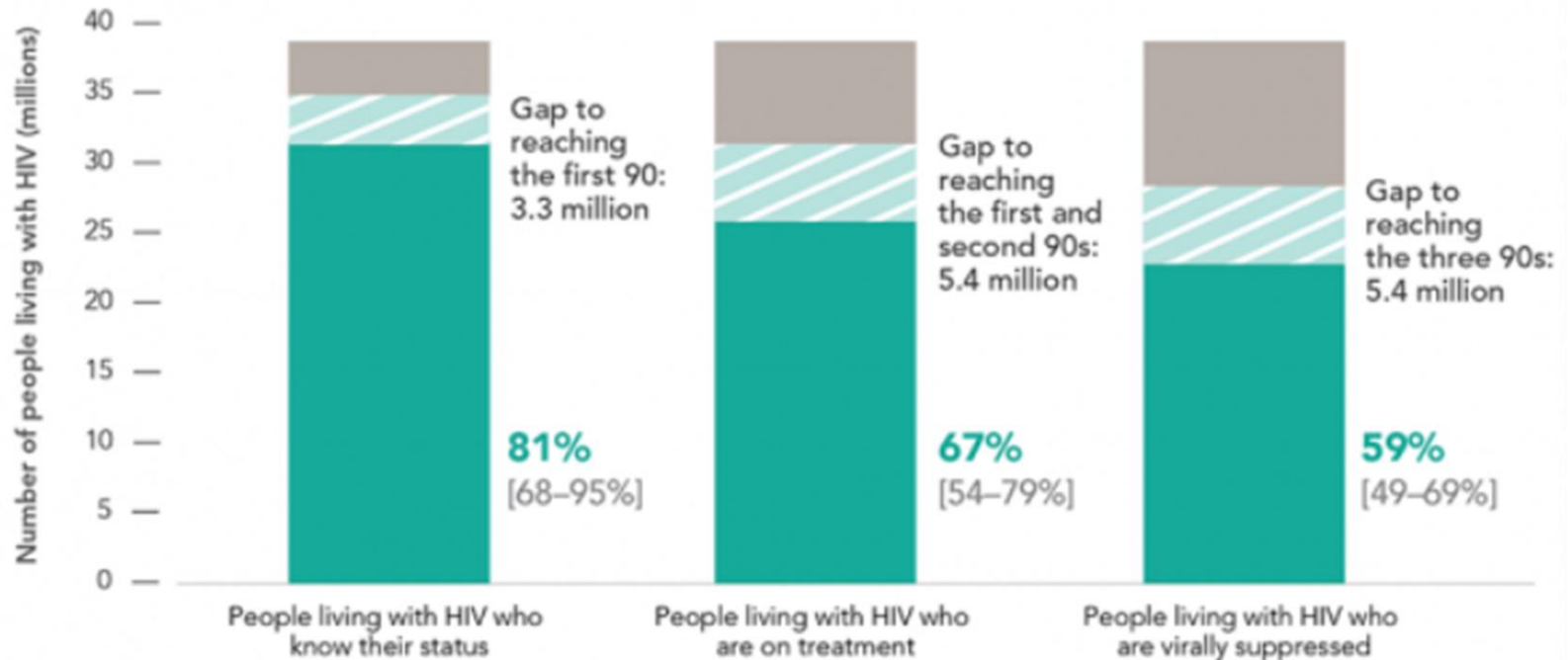
- Türkiye’de 1985 yılından 31 Ocak 2021 tarihine kadar doğrulama testi pozitif tespit edilerek bildirim yapılan **26.447 HIV (+)** kişi ve **1974 AIDS vakası** mevcuttur.
- **01 Ocak - 31 Aralık 2020** tarihlerinde ise **2076 HIV (+)** kişi ve **46 AIDS vakası** olmak üzere toplam 2122 vaka doğrulama testi pozitif tespit edilerek bildirilmiştir.

- Bulaş yoluna göre dağılımına bakıldığında, vakaların % **47,2'sinin cinsel yolla** bulaşmakta olduğu, cinsel yolla bildirilen bu vakaların %**68,8'inin** bulaşma yolunun **heteroseksüel cinsel ilişki** olduğu bilinmektedir.
- Bildirimi yapılan vakaların %**84,63'ü erkek**, %**15,36'sı ise kadındır**. Vakaların %**14,13'ü yabancı uyrukludur**.
- **2020 yılında bildirimi yapılan vakalardan 25-29 yaş grubu, diğer yaş gruplarına göre daha fazla sayıda bildirilmiştir.**
- **Yıllar itibarıyla hastalık sayısında artış izlenmektedir.** 2014 yılında HIV pozitif kişi sayısı 1917 iken, 2020 yılında HIV pozitif kişi sayısı 2076 olmuştur

90-90-90: Treatment for all

HIV testing and treatment cascade, global, 2019

Source: UNAIDS special analysis, 2020.

HIV salgınının kontrol altına alınması

- Bunun başarılabilmesi için HIV ile enfekte olmanın bir kusur olarak algılanmasına bağılı damgalanma ve dışlanmanın önlenmesi ve HIV enfeksiyonlarının erken tanısının ve tedavi edilmesinin sağlanması gerekmektedir.
- Ülkemizde de son yıllarda bildirilen HIV/AIDS'li sayılarındaki artış bu konuda farkındalığın arttırılmasına yönelik çabaların güçlendirilmesi ve ulusal stratejilerin bu eğilimi tersine çevirecek önlemlerin gözden geçirilmesi zorunluluğuna işaret etmektedir.

HIV ÇALIŞTAYLARI

- I. HIV ÇALIŞTAYI 2015
- II. HIV ÇALIŞTAYI 2018
- III. HIV ÇALIŞTAYI 2021

ÇALIŞTAYLAR NEDEN YAPILDI

- Erken tanıya kişileri özendirmek ve test öncesi - test arası - test sonrası bilgilendirme şartlarını yaratmak için bize düşen sorumlulukları belirlemek,
  - Erken tanıda karşılaşılan zorlukların saptanması,
  - Enfekte bireylerin test ve tedavi olanaklarına erişimi konularında çözüm önerilerinin geliştirilmesi.
-
- Farkındalığın arttırılması için gerekli girişim ve eylemlere katkıda bulunmak.

Çalıştaylara kimler katıldı?

II.HIV/AIDS Çalıştayı 7-8 Kasım 2018

XXXVIII. Uluslararası Türk Mikrobiyoloji Kongresi 04 – 08 Kasım 2018

2030 yılına kadar tüm dünyanın sorunu olan AIDS salgının kontrol altına alınması ve hatta sonlandırılması hedeflenmektedir. Salgının önlenmesi için, tüm dünyada yeni infeksiyonların %90'nın üzerinde azaltılması, bunun da başarılabilmesi için HIV ile infekte olmanın bir kusur olarak algılanmasına bağlı damgalanma ve dışlanmanın önlenmesi ve HIV infeksiyonlarının erken tanısının ve tedavi edilmesinin sağlanması gerekmektedir. Erken tanı ve erken tedavi, ölüm oranlarını azaltarak, yaşam beklentisini uzatarak ve bulaşma oranlarını etkin bir biçimde düşürerek HIV epidemisinin seyrini ve HIV'i önlemeye yönelik çabaları olumlu etkilemektedir. HIV ve AIDS konusunda farkındalığın artırılmasına yönelik girişimlerle birlikte erken ve tanı tedavi stratejileri sayesinde pandeminin pik yaptığı 1996 yılından bu yana yeni HIV infeksiyonları % 47 oranında azalmıştır. Bununla birlikte UNAIDS 2017 verilerine göre dünya çapında 36.9 milyon kişinin (31.1–43.9 milyon) HIV ile yaşadığı, bunların 21.7 milyon'unun (19.1–22.6 milyon) antiretroviral tedaviye erişimin olduğu ve 1.8 milyon (1.4–2.4 milyon) kişinin yeni infekte olduğu tahmin edilmektedir. Orta Doğu, Kuzey Afrika, Doğu Avrupa ve Orta Asya'da yeni infeksiyon sayısı hızla artmaktadır. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), Avrupa Hastalıkları Önleme ve Kontrol Merkezi [European Center for Disease Prevention and Control (ECDC)], HIV taşıyıcılarının olabildiğince erken saptanmasının teşvik edilmesinin ve bunu sağlayıcı düzenlemelerin yapılmasının önemini

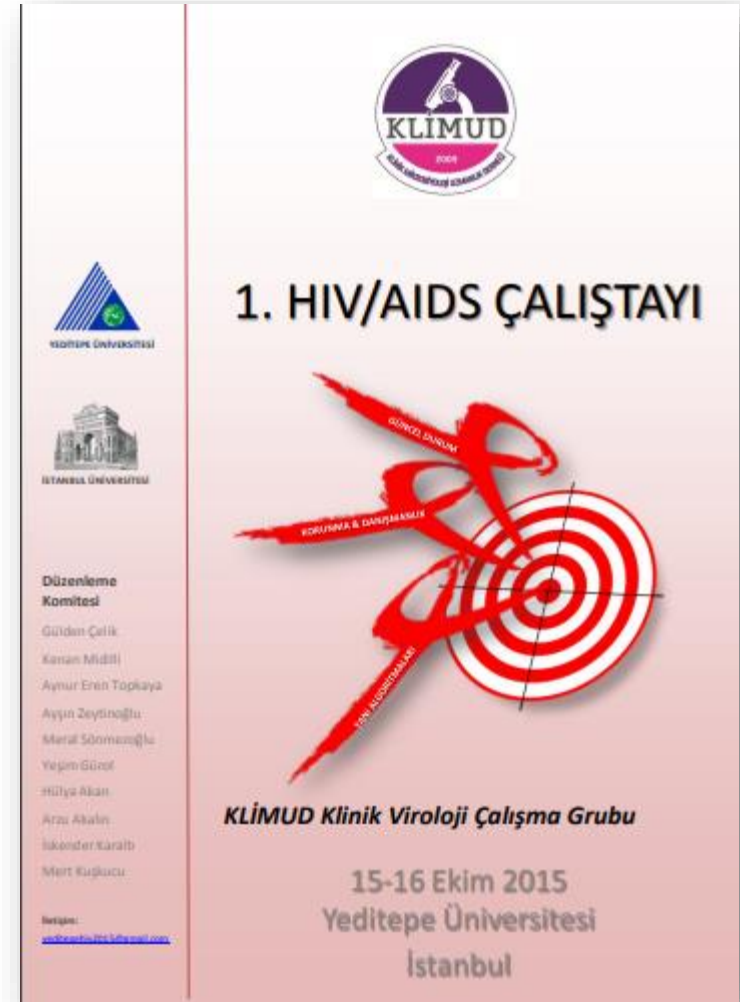
Tekrar testi negatif sonuç uyumsuz çıkarsa risk değerlendirme yaparım; ona göre yine de doğrulamaya alırım/gönderirim (tercihen HIV RNA)

2010	10179	102	2	29	1	290
------	-------	-----	---	----	---	-----

*NAT: Nükleik asit tabanlı test.

1. HIV AIDS Çalıştayı

- 2015 KLİMUD-Klinik Viroloji Çalışma Grubu tarafından 15-16 Ekim 2015 tarihleri arasında Yeditepe Üniversitesi, İstanbul

The poster is for the 1st HIV/AIDS Workshop. It features the KLİMUD logo at the top right, which includes a microscope and the text 'KLİMUD 2014 KLINİK VİROLOJİ ÇALIŞMA GRUBU'. Below the logo is the title '1. HIV/AIDS ÇALIŞTAYI'. The central graphic is a red target with a white bullseye, with three red arrows hitting the center. The arrows are labeled 'GÖRÜZ DÜNYUM', 'FORUMU & DANIŞMANLIK', and 'KİTAP İNCELEMELERİ'. At the bottom right, it says 'KLİMUD Klinik Viroloji Çalışma Grubu' and '15-16 Ekim 2015 Yeditepe Üniversitesi İstanbul'. On the left side, there are logos for 'YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ' and 'İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ'. Below these is the 'Düzenleme Komitesi' (Organizing Committee) list: Gülden Çelik, Kanan Midilli, Aynur Eren Topkaya, Ayşın Zeytinözü, Meral Sörmüşoğlu, Yeşim Güzel, Hülya Akın, Arzu Akalın, İskender Karaltı, Mert Kuyucu. At the bottom left, there is a website link: www.klimud.org.tr.

HIV AIDS alıştayı Sonuç Bildirgesi

- HIV enfeksiyonlarıyla mücadelede farkındalığın arttırılması, uygun tanı ve tedaviye en kısa sürede ve herhangi bir ayrımcılığa maruz kalmadan ulaşabilmesi kilit faktörlerden ve hedeflerden biridir.
- Bu nedenle özellikle veri ve kanıtla dayalı olarak durum tespiti yapılarak uygun görüş ve önerilerin oluşturulabilmesi için bir anket yardımı ile aralarında doğrulama merkezlerinin de bulunduğu HIV testi yapan 29 merkezden verileri toplanmıştır.

I. HIV AIDS alıştayı Verileri

- 2014 yılında **441.339** kişiye test uygulanmış ve **743** kişi HIV pozitif bulunmuştur.
- Doğrulama testi sonuçlarının ilk testi uygulayan kuruma geri dönüşü ortalama **2 haftayı** bulmakta (minimum 1 hafta; maksimum 5.5 hafta; ortanca 2.4 hafta) olduğu görülmüştür.
- Western blot doğrulama testinde 'indetermine' sonuç alınan örneklere NAT uygulama olanağı bulunmadığı görülmüştür.

I. Laboratuvar tanısında karşılaşılan sorunlar

- a. HIV testlerinin kaydı, raporlanması ve bildirimi,
- b. Test seçimi ve sıralaması.
- c. Mevcut rehber ile ilgili öneriler,
- d. Densantralizasyon ve HIV enfeksiyonunun D grubuna alınması ve bildirimi,
- e. Danışmanlık hizmeti (test öncesi, sonuçlar beklenirken ve sonuç verilirken),
- f. Ulusal kalite kontrol sistemi oluşturulması,
- g. Gebelerin taraması.

II. Sosyal ve etik sorunlar

- a. Hedefe yönelik tarama gruplarının belirlenmesi, riskli davranış gruplarına erişim.
- b. Akut retroviral sendromu olanlar ve acil vakalar (gebelik, doğum, PREP) da tekrarlayan reaktivite durumunda, bekleme süreci ve yönetiminde izlenecek yol.
- c. Çalışma hayatında ayrımcılığın önlenmesi için tüm tarafların bir araya geldiği ek toplantılar ve çalışmalara gereksinim vardır.
- d. Test sonucu iletilemeyen hasta grubuna çözüm üretilmesi gerekmektedir.
- e. Pozitif hastaların izolasyon önlemleri.
- f. Onam.
- g. Giderek erken yaşta edinilen enfeksiyonlara karşı eğitim.
- h. Gönüllü test ve danışmanlık merkezi.

2015 HIV çalışmayı sonrası

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI
HALK SAĞLIĞI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

HIV/AIDS TANI KILAVUZU

ANKARA 2018

HIV/AIDS

Tanı Tedavi Rehberi

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI

LOW
HIV

II.HIV/AIDS Çalıştayı

- XXXVIII. Uluslararası Türk Mikrobiyoloji Kongresi (04 – 08 Kasım 2018)
- 7-8 Kasım 2018
- ayrı iki oturum şeklinde 12 farklı merkezin katkıları ile gerçekleştirilmiştir.

II. HIV alıştayı verileri

- 2015-2018 yılı 6. ayı arasını kapsayan dönemde toplam **958.158** kişiye test uygulanmış, **4.212** reaktif sonuç elde edilirken bunlardan 1.503 vaka doğrulanmıştır.
- Doğrulama testi sonuçlarının ilk testi uygulayan kuruma geri dönüşünün ortalama **12,15 gün** (minimum 4,5 gün; maksimum 17,5 gün) olduğu görülmüştür.

Çalıştay Bildirgesi

- Laboratuvar tanısında karşılaşılan sorunlar,
- Doğrulama merkezleri ve doğrulama sürecinde karşılaşılan sorunlar,
- D86 formu ve bildirim süreçlerinde yaşanan problemler,
- Hedefe yönelik tarama gruplarının belirlenmesi, riskli davranış gruplarına erişim, gönüllü test ve danışmanlık merkezlerinin oluşturulması ve giderek erken yaşta edinilen enfeksiyonlarla mücadele,
- Tarama stratejileri açısından yanıtları bulunması gereken sorular,
- Danışmanlık-Bilgilendirme hizmeti (test öncesi, sonuçlar beklenirken ve sonuç verilirken),
- Sonuçların bildirimi ve toplum sağlığı,
- Rehberlerle ilgili sorunlar.

PANDEMİ!!!

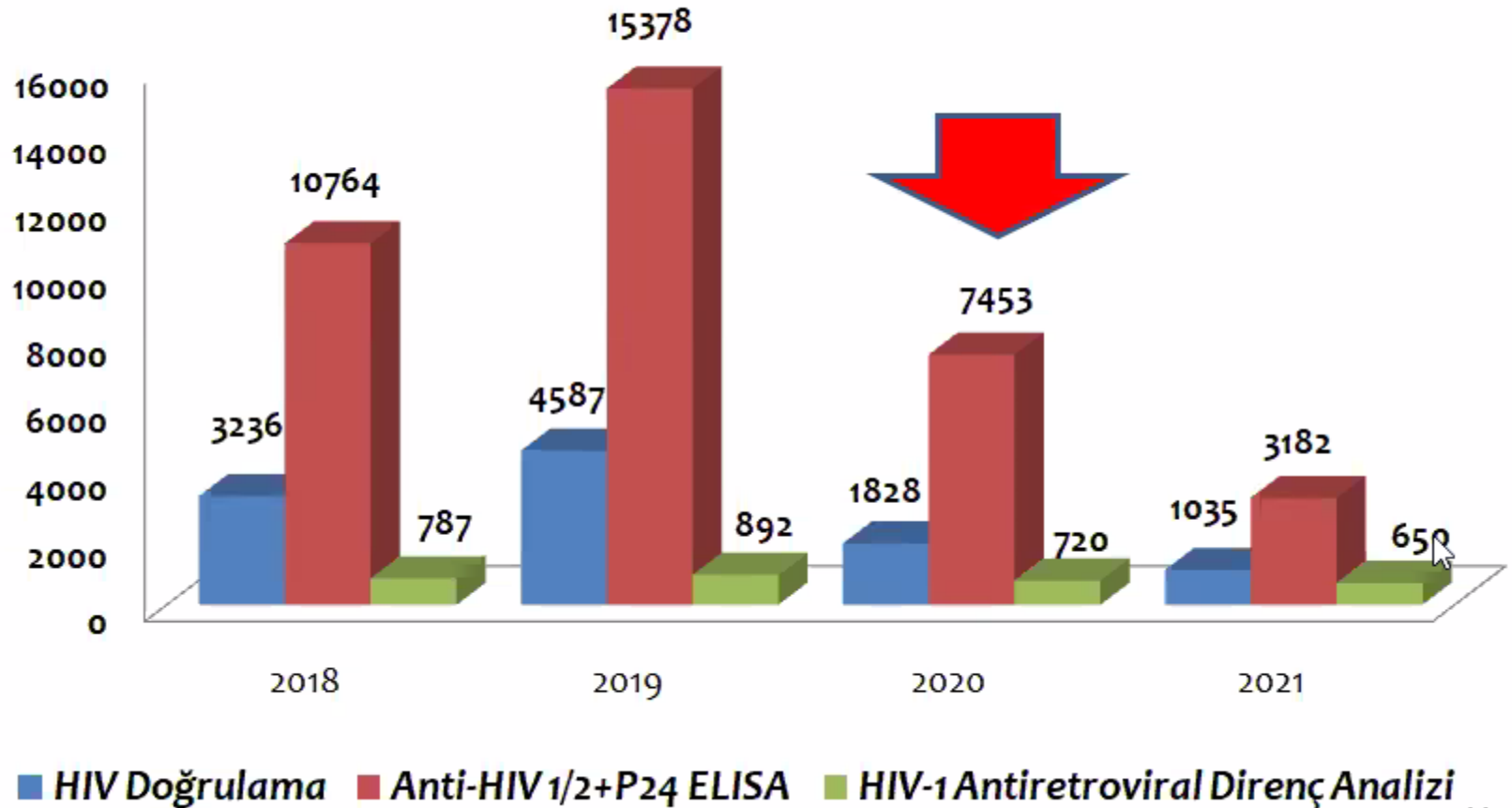

2020 yılında dünyanın tüm dikkati

- COVID-19 pandemisi ile sağlığa ve
- pandemilerin hayatı ve geçimi nasıl etkilediğine odaklanmıştır.

Oysa 40 yılı geçmesine rağmen HIV enfeksiyonu hala bir artış eğilimindedir.

Ulusal Referans merkez 2019-2020 Mayıs arası test sayılarının dağılımı

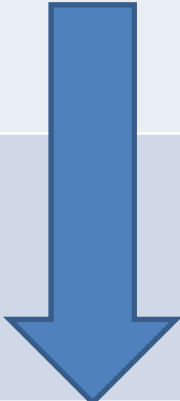
Sağlık Bakanlığı HIV/AIDS İstatistik Verileri

HIV / AIDS TOPLAM VAKA VE ÖLÜM SAYILARININ SON 5 YIL DAğILIMI

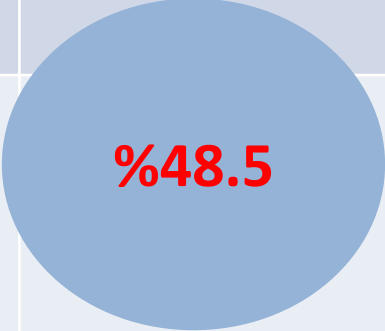
YILLAR	HIV	AIDS	TOPLAM	ÖLÜM
2016	2580	107	2687	14
2017	3145	126	3271	32
2018	3823	130	3953	31
2019	3927	131	4058	39
2020	2076	46	2122	24

* 31 Ocak 2021 tarihi itibari ile doğrulama testi pozitif tespit edilerek bildirim yapılan vakalar

HIV Tanı testleri

Yıl	HIV ELISA	HIV RNA	HIV DİRENÇ
2018	34392	1965	109
2019	38724	2230	143
2020	 %25	%42	%46

Cinsel yolla bulaşan hastalıklar paneli test sayıları

Dönem	CYBH PANELİ 1-2 toplam çalışılan test sayısı (n)	CYBH PANELİ 1-2 HIV-1 Enfeksiyonu olan hastalarda çalışılan test sayısı(n)
2019 Ekim-Aralık 2020 Ocak-Şubat Pandemi öncesi 5 ay	209	33
2020 Mart-Temmuz Pandemi sonrası 5 ay	103	

2020 Pandemi öncesi ve sonrası test sayıları

Dönem	HIV ELISA	HIV RNA	HIV DİRENÇ	CYBH Panelleri Total/HIV Enf.
2019 Aralık- 2020 Şubat Pandemi öncesi 3 ay	10805	556	32	122 / 12
2020 Mart-Mayıs Tam kapanma	4368	210	11	43 / 3
2020 Haziran-Ağustos Normalleşme	7835	475	17	96 / 19

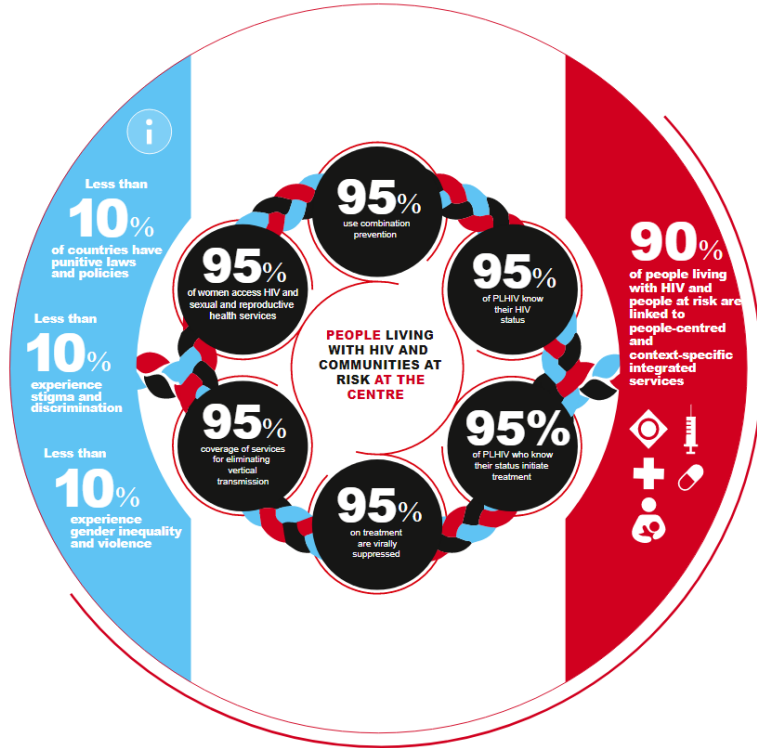
Enfeksiyon Hastalıkları pandemide HIV enfeksiyonu yönetimi

- Bizim merkezimizde HIV tanı-takip poliklinikleri sınırlandırıldı,
- Servisler kapatılmadı,
- Tele-tıp uygulaması yapıldı,
- İlaç raporu olan hastaların reçete için sağlık merkezine gelme zorunluluğu kalmadı,
- Yeni tanı alan hastaların tedavisi gecikti!!!
- Tedavi takibinde olan hastaların düzenli poliklinik kontrolleri gerçekleştirilemedi!!!

2025 AIDS TARGETS

■ THE 10s ■ THE 95s ■ THE INTEGRATION

- UNAIDS tarafından tekrar güncellenerek belirlenen 95-95-95 hedeflerine ulaşılabilmesi için bu konuda harcanan çabayı iki katına çıkarmanın gerekliliğinin altı çizilmekte,
- Aksi takdirde COVID-19 pandemisi sırasında gerek HIV hizmetlerindeki aksamalar gerekse yavaşlayan toplumsal yanıtla bağlı olarak artan HIV ile enfeksiyonlar nedeni ile sadece Sahra altı Afrika'sında bile yarım milyon ek HIV'e bağlı ölümün beklendiği vurgulanmaktadır.

<https://aidstargets2025.unaids.org/>

“

These targets address the inequalities on which HIV, COVID-19 and other pandemics thrive and put people at the centre, especially the people most at risk and the marginalized.

WINNIE BYANYIMA
UNAIDS Executive Director

Klimud Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar Çalışma Grubu tarafından 12-13 Haziran 2021 tarihlerinde HIV/AIDS çalıştaylarının üçüncüsü gerçekleştirildi.

KLİMUD
Klinik Mikrobiyoloji ve Enfeksiyon Hastalıkları Uzmanları Derneği

CYBE
Cinsel Yolla Bulaşan Enfeksiyonlar Çalışma Grubu

3. HIV/AIDS ÇALIŞTAYI
12 - 13 Haziran 2021
Çevrim içi toplantı

Düzenleme Kurulu Başkanları:
Prof Dr Gülden Çelik (Bahçeşehir Üniversitesi)
Prof Dr Kenan Midilli (İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa)

Konu başlıkları
Güncel Durum
Türkiye'de HIV/AIDS Epidemiyolojisinde Son Durum (Bulaşıcı Hastalıklar ve Erken Uyanı Daire Başkanlığı)
Ulusal Referans Laboratuvarı Uygulamaları (Mikrobiyoloji Referans Laboratuvarlar ve Biyolojik Ürünler Daire Başkanlığı)
Sahadan Yansımalar
HIV Laboratuvar Tanı ve İzlemindeki Gelişmeler, Yeni Yönelimler (CDC)
Anket Sonuçları ve Genel Değerlendirme
Farklı Disiplinler ve Sivil Toplum Örgütleri Bakış Açısı ile COVID-19 pandemi Döneminde HIV ile ilgili Laboratuvar Süreçlerinde Yaşanan Sorunlar
Uydu Toplantısı
Öğrenci Farkındalık Anket Sonuçları ve Akran Eğitimi Deneyimleri
Sonuç ve Basın Bildirgesi

ÇALIŞTAY HEDEFLER:

2018 HIV/AIDS Tanı Kılavuzu ve
2019 HIV/AIDS Tanı ve Tedavi Rehberi ışığında

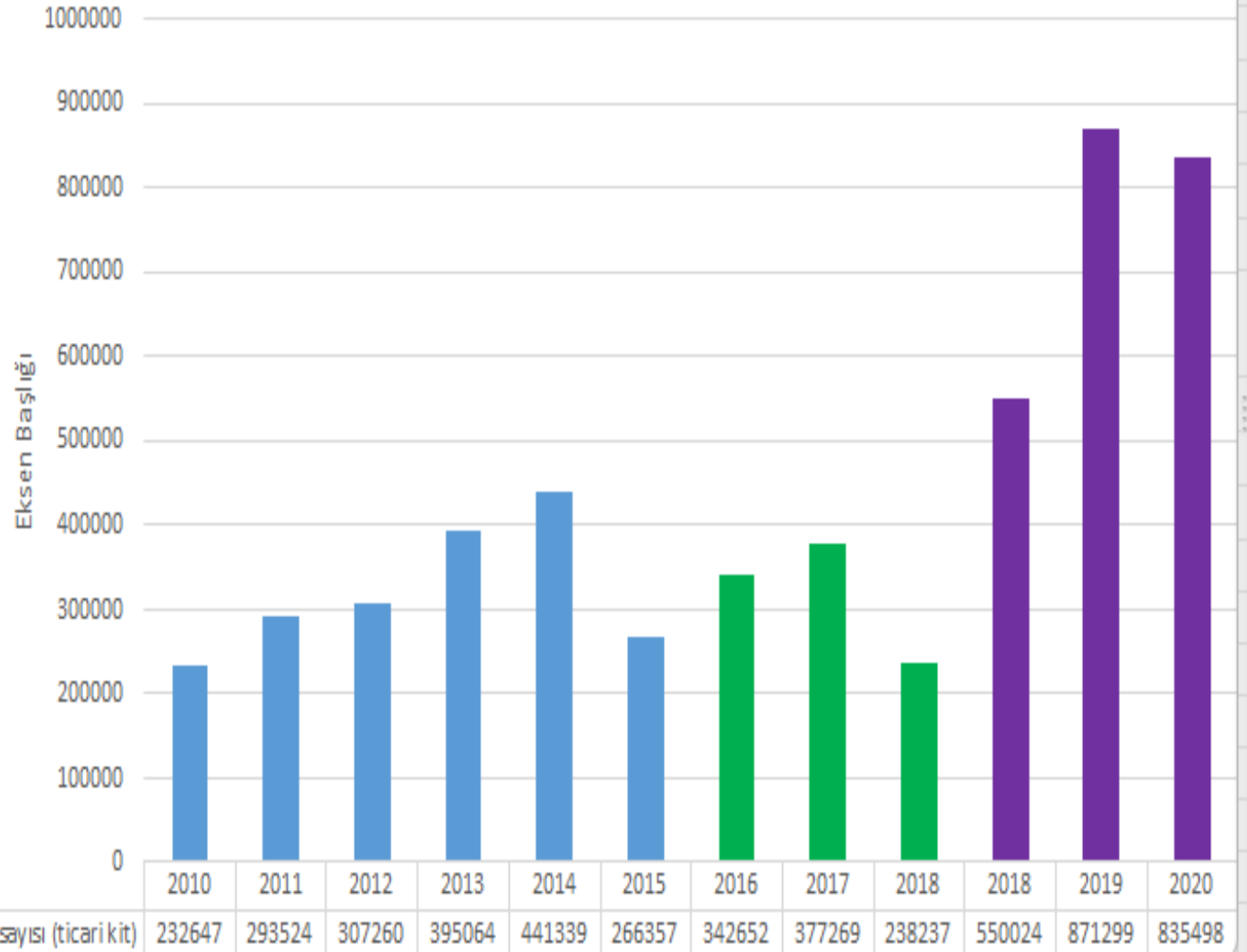
- HIV/AIDS konusunda mevcut veri ve deneyimleri paylaşmak,
- Ülkemizde hızlı bir artış eğiliminde olan HIV enfeksiyonunun etkin bir şekilde kontrol altına alınması amacıyla yönelik
  - erken tanıda karşılaşılan zorlukların saptanması ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi ve
  - farkındalığın arttırılmasına yönelik girişim ve eylemlere katkıda bulunmak,
- Pandeminin neden olduğu aksamalar ve gecikmelerin yarattığı olumsuzlukları saptayarak
  - HIV enfeksiyonun kontrolüne yönelik girişimler ve
  - eskiden gelen/pandemi ile eklenen öncelikler, düzeltici önlemler ve yeni ortaya çıkan gereksinimleri belirlemek

Bu alıştay sonunda toplanacak kanıt/verilere göre

- yeni ulusal HIV algoritmasının uygulanmasında güncel durumun belirlenmesi,
- uygulamada karşılaşılmakta olan sorun ve aksaklıklara yönelik ortak üzümlerin üretilmesi,
- yeni ortaya çıkan durum ve gereksinimler temel alınarak yeni önerilerin ve düzeltici önlemlerin belirlenmesi hedeflenmiştir.

- Daha önceki iki çalıştayda olduğu gibi veri ve kanıta dayalı olarak durum tespiti yapılarak uygun görüş ve önerilerin oluşturulabilmesi için katılımcılara gönderilen anket yardımı ile aralarında doğrulama merkezlerinin de bulunduğu HIV testi çalışılan merkezlerden veriler toplanmıştır.
- Bu çalıştayda **12 merkez sayısal verileri** ile ve toplam **30 merkez de anket sorularına yanıt** vererek katkı sağlamıştır.

Tarama uygulanan örnek sayısı (ticari kit)

TABLO: 1.,2. ve 3. Çalıştay verileri

Dikkat çeken bir özellik, yıllara göre tekrarlayan reaktivite artma eğiliminde iken doğrulanan HIV pozitif oranı paralel doğrultuda artmamıştır.

Yıl	ELISA ile taranan	Tekrarlayan reaktif	Doğrulanan HIV pozitif
2010	232647	0,24%	0,05%
2011	293524	0,17%	0,05%
2012	307260	0,22%	0,08%
2013	395064	0,24%	0,07%
2014	441339	0,29%	0,09%
2015	266357	0,31%	0,12%
2016	342652	0,42%	0,14%
2017	377269	0,41%	0,14%
2018	238237	0,51%	0,20%
2018	550024	0,45%	0,28%
2019	871299	0,51%	0,25%
2020	835498	0,70%	0,21%

ÜZERİNDE GÖRÜŞ BİRLİĞİ SAĞLANAN ÇÖZÜM ÖNERİLERİ:

Gerek katılımcıların görüş ve gerekse toplanan verilere dayanılarak dikkat çeken veriler ve tespit edilen soru/sorunlar ve üzerinde görüş birliği sağlanan çözüm

Sonuç alma süresini kısaltmak- Desantralizasyon

- Anonim test olanaklarının yaratılması- genişletilmesinde Aile hekimlerinin etkinliğinin arttırılması
- Kendi kendine testin yaygınlaştırılması

ÜZERİNDE GÖRÜŞ BİRLİĞİ SAĞLANAN ÇÖZÜM ÖNERİLERİ:

- Proksi gruplara erişim
- Laboratuvar hizmet alımının HIV test süreçlerine etkisi
- Afet durumları, pandemiler gibi hizmetin aksadığı/

Laboratuvar hizmet alımının HIV test süreçlerine etkisi

Referans Laboratuvar görev tanımlarının gözden geçirilmesi

- Anonim test merkezleri ve HIV tanısı yapan merkezlerin kalite yönetim sistemlerinin belirlenmesi, denetlenmesi

Sonuç olarak

- Enfeksiyondan korunma daima tedaviden daha maliyet etkin olmuştur.
- HIV’de de eğitim, farkındalığın arttırılması, erken doğru tanı ve tedaviye en erken erişim ile yeni enfeksiyonların önlenmesi çok büyük önem taşımaktadır.
- Bu konuda tüm tarafların, ilgili resmi kurum, uzmanlık dernekleri ve sivil toplum örgütlerinin işbirliği büyük önem taşımaktadır.

- WHA69.22 Global health sector strategies on HIV, viral hepatitis and sexually transmitted infections, for the period 2016–2021
- ANNEX 8 Global health sector strategies on HIV, viral hepatitis and sexually transmitted infections, for the period 2016–2021
- https://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/WHA69-REC1/A69_2016_REC1-en.pdf#page=85

Küresel AIDS Stratejisi 2021–2026, Eşitsizliklere Son AIDS'e Son

kendi HIV salgınımızı ve yanıtımızı değerlendirmemiz ve gerekenleri vakit kaybetmeden yerine getirmemiz gereklidir.

taahhüdünü teşvik etmek için 2025 yılına kadar ulaşılması gereken **cesur yeni hedefler ve politikalar** belirler.

- Cesur hedefler koyalım
- Cesaretle mücadele edelim
- HIV ile yaşayan bireylerin durumunun farkındalığı için cesaretlendirelim...

